

ne samo za prodaju svojih vlastitih proizvoda nego i za kupovanje proizvoda druge vrste i za prodaju tih proizvoda svojim radnicima. U Engleskoj, gdje pojedini vlasnici tvornica katkada imaju 10-12 000 radnika... već nisu rijetke takve veze različitih proizvodnih grana pod jednom vodećom ličnosti, nisu rijetke takve manje države ili provincije u državi. Tako u novije vrijeme posjednici rudnika kod Birmingema preuzimaju cjelokupan proces pripremanja željeza, koji se prije djelio na različite poduzetnike i vlasnike. (Vidi članak Birmingenski rudarski okrug u časopisu "Deutsche Vierteljahrsschrift", [U] 3, 1838.) - Napokon, u većim deoničarskim preduzećima, koja su postala tako mnogobrojna, vidimo obuhvatne kombinacije novčanih snaga mnogih učesnika s naučnim i tehničkim znanjima i umjećima drugih, kojima je povjereno izvođenje rada. Tako je kapitalistima omogućeno da svoje uštede na mnogovrstan način, i to istovremeno, primjene u poljoprivrednoj, industrijskoj i trgovačkoj proizvodnji, a suprotnosti između interesa agrikulture, industrije i trgovine ublažuju se i nestaju. Ali sama ta olakšana mogućnost da se kapital korisno upotrebi na različite načine mora povećati suprotnost između imućnih i neimućnih klasa." (Šulc, 1. c., str. 40, 41.)

Golem dobitak koji stanodavci vuku od sirotinje. Le loyer⁽⁴¹⁾ stoji u obrtnom odnosu prema industrijskoj sirotinji.

Isto tako procenti od poroka ruiniranog proletarijata. (Prostitucija, pijančvanje, pretur sur gages.⁽⁴²⁾)

Time što se kapital i zemljoposjed nalaze u jednoj ruci akumulacija kapitala raste, a njihova konkurencija pada, kao i time što kapital svojom veličinom osposobljen da kombinira različite proizvodne grane.

Ravnodušnost prema ljudima. 20 srećaka od Smita.

Zemljišna renta

Pravo zemljovlasnika vodi svoje porijeklo od pljačke. (Sej, tom I, str. 136, bilješka.) Zemljovlasnici, kao i svi ljudi, vole žeti tamo gdje nisu sijali i zahtevaju rentu čak i za prirodni proizvod zemlje. (Smit, tom I, str. 99.)

"Moglo bi se pomisliti da je zemljišna renta samo dobit od kapitala koji je vlasnik uložio za poboljšanje zemljišta. Ima slučajeva kada